

stavlja očē. Kor je velik in ima orjaške orgle, ki veljajo 26.000 fl. Cerkev ima bogat zaklad dragocenosti in cerkvenega orodja iz poprejšnjih boljših časov, ktere ne slovijo samo po svoji veliki materijalni vrednosti (menda čez 5 milijonov for.), temuč tudi po umetalni starinski izdeljavi. Predno sem prekrasno cerkev zapustil, naprosil sem še zvonarja, da mi je stolp otvoril. Zasukane kamnite stopnice peljajo v zvonik; pot je težavna in večidel obdaja potnika gosta tmina, predno pride k prvim zvonovom. Tù visí kacih pet od 10 do 70 centov težkih zvonov, vendar kralja njih ne najdeš tukaj; potruditi se moraš še nekoliko više, kjer te pozdravlja bronasti orjak, 150 centov tehtajoč zvon, samovladar v tem predalu stolpovem. Napisov na njem nisem čitati mogel zaradi obilnega prahu. — V tem predalu stolpa ima tudi zvonar, kakor nočni čuvaj za ogenj, svoje stanovanje. Še više sem koračil sedaj s svojim vodnikom, mladim brihtnim Hrvatom; kmali stopiva na moštovž velikanskega stolpa. Komur se rado v glavi vrtí, naj nikar le-sēm ne hodi, kajti strašna globina zijá popotniku naproti in ako nima močnih živec, prihajalo bi mu lahko slabo. K sreči je bilo vse mirno, brez sape; v najlepšem solčnem svitu lesketalo se je pod menoj mesto, in dalječ proti jugu se je vila po neizmerni planjavi, kakor sreberu trak, mogočna naša Sava. Navdušil me je čarobni ta pogled na 4 dele svetá; spomnivši se preteklosti, vidil sem v duhu šotore krvolokega turčina, tlačitelja Slovanov, pokrivati cvečečo zagrebško okolico; vidil sem ošabno vihrati konjske repe s polomescem na osti; ali glej, prihrumí mala pa hrabra četa konjikov, enaka silni drevesa ruvajóči nevihti; zastavnik čete nese prapor z znamenjem odrešenja — križem —, polomesec se v prah podere, in na istem kraji zmagonosno kristjanski vriplam veje. — Evropa je rešena od izlama, — rešena po Slovanih, naših prevnukih, kajti oni so bili živa meja proti občnemu sovražniku kristjanske vere in omike, neprenehoma bojevaje se ter potoke krvi prelivaje, in bila jim je hvala, da še sedaj mnogi v turških sponah stojajo! — Stopil sem navdušen na starodavni stolp; tožen sem ga zapustil. — Pravil mi je zvonar, ko sva vrnivša se po stopnicah nazdol stopala, da je imela cerkev njega dni dva zvonika, da pa pri oblegi po turku, zgubila je enega.

Poslovivši se od poštenega zvonarja, korakam v bližnji, palačo in cerkveno obzidje na tri strani obsegajoči kardinalov vrt ali perivoj, da se enmalo oddahnem. Proti jugu tega vrta ležijo rastlinjaki, pomerančine in limonine drevesa, palme, aloe, mnogovrstni kaktusi in še mnogo družih eksotičnih rastlin; vsaka rastlina, zeliše ali drevo ima napisano svoje ime v latinskem, hrvatskem in nemškem jeziku. Proti severju in vzhodu pa je vrt po angležki šegi napravljen; z drobnim peskom posute, prijetno se vijoče senčnate poti peljajo na vse strani malega perivoja. Za trudne so napravljene sem ter tje klopi; celó ena velika zidana kletka stoji na sredi parka, v kateri domače grlice milo gučijo. Tù pa tam je tudi v zelenem grmiču kak kip postavljen. Otvori se perivoj s solčnim vzhodom, a zatvori s solčnim zahodom, in vhod je sloboden. Le škoda, da je ta prijetni v sredi mesta ležeči, v botaničnem obziru jako podučni, za vse dnevne čase po svoji pripravi legi zelo vabljivi biškopov vrt skoraj večidel zapuščen. Oddahivši in odpočivši se, jo krenem iz parka čez Jelačičev trg v „zgornjo Ilico“ in od tod koj v razstavo, ali kakor jo tu zovejo, izložbo, ktera je v velikanskem, za deželino bolnico pripravljene poslopji, tik samostana „milosrčnicah“ (milosrčnih sester po naše) jako krasno in vkusno v treh nadstropjih, pri tleh in na dvorišču razstavljena. Vstopnina

znaša v delavnikih za eno osebo 30, o svetkih in praznikih pak 20 soldov a. v. Pozdravljajo prisedšega iz tretjega nadstropja tri velikanske, ponosno v zraku vihrajoče slovanske sviline zastave. Navdajala me je neka nepopisljiva notranja radost, ko sem oddavši vstopnico nekemu slugu in stopivši v prostorno dvorišče — vidil obilo poljskega orodja in strojev, kakor plugov, rušivnic, mlativnic, sejavnic, plevnic, rezavnic, potem mnogovrstnih preš za vino, olje, sadje, premakljivih hla-ponov (locomobilov), vozov, kočij, velic in malih sisalk, decimalnih in mostnih vag in Bog zna koliko družega orodja in mašin še, ktere morejo pa najbolj le učenjaka ali pak mehanikarja zanimivati.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Barkole 18. sept. A. M. — Bilo je nebo prijazno in solnce je zalo od svojih hribcev in dolinic slovó jemalo, ko je pri nas popoldanska božja služba minula. Tù se zdaj zbere šolska mladost in drugih več v učilnico, kjer se je obhajala slovesnost pridnih učencev in učenk. Nagloma zadonijo od učencev pesmi: „O Marija! naša ljuba mati“, „Ko leto se zbudi novo“ in „Mati lepa mlada mati“ itd. Na to se ustopi neki učenec na oder ter prične nagovor, ki ga dovrši s temi besedami: „Ljubi součenci in součenke! še nekaj mi srce teži, kar vam moram omeniti: Glejte, da si boste čedalje bolj prizadevali, obdelovati krasni vrtec majke Slave in žlahniti mladiko, po kateri naš premili narod hrepeni!“ Ko je dovršen bil nagovor, se začne deliti darila pridnim učencem, in potem se zaglasijo pesmi: „Pridi Gorenec“ in „Hej rojaki! opasujmo.“ — Zdaj se ustopi zopet na oder mlada deklica, ki se z ginljivimi besedami zahvaljuje Njih veličanstvu za milost o stanovljenji učilnic, slavnemu magistratu za blago oskrbovanje vsega, česar je treba, in domačim ravnateljem in učiteljem za njih blagi trud. Potem se pojejo pesmi: „Bog ohrani cesarja“, „Hej Slovani“ in „Naprej“. Naposled pa začne gospod farman z milim glasom opominjati učence, da si vedno ohranijo to, kar so si v učilnici pridobili, da bi kadaj v resnici zaslužili imenovani biti dobri in pridni ljudje, kakoršnih sedanjo dobo živo potrebuje naš premili narod.

Iz Prapetne na Tominskem. A. Kl. — Hvala Bogu! tudi mi smo enkrat župana dobili, akoravno ne vemo, da bi ga bili kadaj imeli. 26. sept. smo volili na Šentviški gori župana in ker ni bilo v ondotni občini zadosti starešin, bilo nam je mogoče v svojo sosesko župana potegniti in si po svojih mislih izbrati možá, za ta posel pripravnega. Hvala vrlim Šebreljancem, da so z nami držali, pa saj bodo obilino poplačani, ker bodo imeli k novemu županu kake dve uri bliže hoditi, kakor poprej.

Iz Dola pri Hraetniku. J. Sr. — Smešna pa resnična prigodba. Kdor čez silo rad vince srkljá, se mu včasí kaj napčnega zblodi; ravno tako nekemu pivčeku iz naše okolice. Razžaljen od žene in vgret od vinca sklene obesiti se. Gré na vrbo, naveže si trto na vrat, trto priveže za vejo; veja prešibka se vtrga, možicelj razkačen na tla pade rekoč: „ne vem, ali sem živ ali mrtev“. Ker mu tù ni dobro izteklo, sklene sežgati se. Gré v zakurjeno sušilnico, izzuje si škornje in noge k ognju pomolí, — pa speklo ga je. Pobere jo strani s trto na vratu, in osramoten jo iz okolice — potegne.

Iz Pod-Mihovega na Dolenskem 30. sept. — Ker vesele in žalostne prigodbe rade ljudém oznanujete, oznanite tudi to žalost in veliko nesrečo, ko je včerajšnja noč okoli polnoči (29. sept.) naše podgorce v Vinivasi zadela. Ravno je preteklo 12 let, kar je bil

to vas ogenj vpepelil, in komaj so si bili vaščani nove hiše in pode postavili, in zopet jih je strašna nesreča zadela. Pogorelo je do čistega 17 hiš, ravno toliko podov, hlevov in kašč, z žitom, s klajo in drugimi pridelki vred, 3 prešiči in 10 ovác; drugo živino in pa življenje so si vendar, pa komaj, oteli. — Zdaj te uboge reve mile solze pretakajo, ker nimajo ne strehe ne živeža, ne zase ne za svoje otročiče, ne za živino. Toraj se v imenu teh nesrečnih jaz do vas, milosrčni in dobrotni ljudje, Slovenci in Slovenke, in sosebno do vas, prečastni duhovni pastirji, obrnem z milo prošnjo: usmilite se nas in pomagajte z milošnjo, kolikor utrpíte, tem v resnici potrebnim pogorelcem, katerim je nemili ogenj 17.000 do 20.000 gold. škode napravil. — Nadjam se, da bodo „Novice“ mile darove v ta namen blagovoljno sprejemale, in jih podpisanemu fajmoštru v Mehov (Maihau) blizo Novomesta pošiljale, za ktere bodo revni pogorelci, če so tudi še tako majhni, stoterno hvalo dajali Bogu in dobrotnikom. Dajte, dajte, in se vam bo dalo!

Josef Orešnik, podfajmošter.

Iz Gorenskega 1. dne oktobra. — V najnovejšem času se skrbi, da se popravljajo stare in slabe ceste, da se pomnožujejo pota, ktere vežejo kraj s krajem, da se delajo železnice, podpirajo se denarstvene, parobrodstvene in železnocestne društva. Tudi pri nas na Gorenskem, posebno v radoliškem okraji, se je lanskega leta veliko hvale in opombe vrednega v popljšanje cest naredilo in še vedno se skrbi, da se bodo popravljale in širile pota, kakor hitro pojenja delo na polji. Pa v ravno tem času, ko se je skrbelo, kako bi se ljudem popotvanje prijetnejše napravilo, je c. k. vodstvo primorske in kranjske pošte vsled ukaza kupčijskega ministerstva od dne 4. maja l. l., št. 4427/1010, poštam med Ljubljano in Beljakom naznanilo, da se ne sme sprejemati več popotnikov, kolikor jih na edini voz gré. Zeló je osupnil razglas omenjenega ukaza poštarje, kateri so morali popotnim odreči sprejem, kar se je godilo, dokler ljudem ni bil znan ukaz kupčijskega ministerstva. Temu je sedaj konec; zopet bo lahko vsaki s pošto vozil se; ne bo se treba v prihodnje popotnim bati, da bi se kadaj mogli s pošte domú vrniti zato, ker je poštarški voz poln popotnikov. Omenjeni stari ukaz je odpravljen vsled novega, kterege je na vlogo gospoda dr. Lovro Toman-a, ki so jo podpisali županijstva okraja radoliškega in kranjske gore, grajščaki, duhovni, obrtniki, fužinarji, kupci in mnogo drugih veljavnih mož, c. k. kupčijsko ministerstvo razglasiti dalo preteklega meseca septembra. Po besedah omenjenega ukaza smejo poštarji med Ljubljano in Beljakom od 20. sept. l. l. sedem oseb sprejemati, od 1. maja prihodnjega leta naprej je pa sprejem popotnih do 31. oktobra nepogojin, to je, vzelo se jih bode, kolikor jih pride.

Iz Kranja 29. sept. × — Čitavnica naša se vedno krepkeje giblje. Srčno veselje nas obhaja, viditi, da je vsaka čitavničina veselica bolj mikavna, da mestjanom kranjskim ni več treba pogrešati sladkih vžitkov narodnega duha. Tako mikavno veselico napravila nam je zopet čitavnica pretekli terek. Program „besede“ bil je: 1. „Staročeska“ Škraupova, 2. „Sreca“, samospev Vilharjev. 3. „Peričnik“, samospev Riharjev, 4. „Napitnica“, samospev in zbor B. Ipavčev. 5. „Starost in slabost, vesela igra s petjem v 1 djanji J. Drobničeva. Vse pesmi bile so s pohvalo sprejete. S posebno radostjo smo slušali pesem „Peričnik“; pela jo je gospodičina M. Končeva tako mično, da jo je mogla ponavljati. Igra „Starost slabost“ pa se je dovršila tako izvrstno, da od diletantov kaj več gotovo nihče zahteval ne bo. Prvak bil je gosp. M., igravec majorja, komičen v vsaki stopnji. Vpletel je v igro tudi neko pesem,

ktera je pravo zrkalo sedanosti. Vsaki stavek bil je z gromovitim ploskanjem in pravoklici sprejet. Pa tudi gosp. P., igravec stotnika, se je tako vedel, da ga ne bo kmali kdo prekosil. Z eno besedo: igravci kakor tudi pevci, ki so med igro peli, so vsi prav dobro rešili svojo nalogo. Vidivši pa danes pri M. G., da imamo tudi v gospodičinah zdatnih moči za gledišče, nas je ta igra še tem bolj razveselila. Obljubile so nam tudi druge gospodičine, da bodo prihodnjič stopile na glediščini oder. Prav tako, drage domorodkinje, da se vdeležujete narodnih veselic, kajti še le potem bo popolnoma narodno kolo, ko boste tudi ve va-nj stopile. — Po besedi bil je ples, ki je trajal do dveh čez ponoči. Plesali smo tudi „kolo.“ Vsi zadovoljni z današnjo veselico smo domú vernivši se imeli le eno željo, da nam napravi čitavnica kmali zopet tak vesel večer.

Iz Ljubljane. God Njih Veličanstva presvitlega našega cesarja Franc Jožefa je bil včeraj (v terek) v stolni cerkvi slovesno obhajan z véliko sv. mašo, ki so jo služili milostljivi knezoškof. V št. Peterski cerkvi je bila v isti namen slovesna maša za c. k. vojaštvo.

— (*Iz seje mestnega zbora 21. septembra.*) Zapisnik zadnje seje se je prebral in potrdil. — Župan oznanja, da je denarstvenemu odseku naročil, naj določi magistratu potrebne oblike, po katerih naj se popravi mestni inventar in računi mestne denarnice za leto 1861 in 1862 naj se kmali rešijo, da ne bode o tem vednih vprašanj. Oznanil je župan tudi, da se bodo po zdaj mestne dela za vsak teden posebej v magistratnih sejah določevale, da ne bode odbornik Stedry v skrbeh, češ, da se brez vse kontrole dela. — Odborniku Pajku na vprašanje: kako se od vdove Markelj-nove tirja najemnina, ki je ni dolžna? odgovarja župan, da mestna blagajnica na tanko po dotičnih predpisih ravna, da vdova Markelj-nova nikdar ni preveč najemnine plačala, in da je bil kaznovan zakotni pisar Wolf, ki ji je bil zoper mestnega blagajnika žaljivo, nepristojno pritožbo napravil. — Odbornik vitez Kaltenegger vprašuje: ali se je poskrbelo, da se popravijo prihodnje leto kanali za odcejanje nesnage, ko se bode ljubljaničina struga trebila, in ali se ne bi dal dotični gnoj uloviti in v korist spraviti, ki se zdaj v Ljubljano izceja? Župan odgovarja, da bode to stvar presojevala posebna komisija. — O zadevi naprave mestne godbe se je volil poseben odbor, ki bode svoje misli predlagal mestnemu zboru. V ta zbor so bili izvoljeni: gg. dr. Schöppel, Pajk, dr. Zupan, Horak, Malič. — Po predlogu denarstvenega odseka se je sklenilo: naj se prodá mestna kamnotiskarna plošča Egerjevi tiskarnici. — Po predlogu g. žl. Strahl-a se je zoper nasvet denarstvenega odbora sklenilo, da mesto vsled ponudbe deželnega odbora prevzame kip sv. Janeza Nep., ki je pred črnuškim mostom, ter ga postavi v mestu na priličen prostor. — Po nasvetu se je rešila prošnja Feldstajnova in Scheidler-ova, naj se jima prodá nekoliko mestnega zemljišča, tako: da mesta ni volja, razkositi svoje posesti, torej se tudi zemljišča ne smejo prodajati. — Sklenilo se je, naj se dež. vojaškemu višjemu poveljniku ob prihodih v Ljubljano oskrbuje dostojno stanovanje na mestne stroške. — Vsled vprašanja dež. vlade se je po nasvetu stavbinega odseka odgovorilo, naj bi se izžanska cesta povzdignila vsaj za deželino cesto, ktero rabi pošta, vojaštvo in trgovstvo. — Dovolilo se je potrebno pohošje za višjo realko, ki bode stalo deželi in mestu na 1032 gold. 94 kr. — Nasvet stavbinega odseka: naj se dostojno popravi krakovska cesta ob kapelici, je bil sprejet. — Predno se je seja sklenila, je nasvetoval odbornik dr. Bleiweis, naj se reči, ki so bile že nekterekrti namenjene za skrivno obravnavo, v prihodnji seji obravnavajo pred družimi rečmi.

— V nedeljo je odbor tukajšnega društva, ki je osnovano na pomoč bolnim trgovskim pomočnikom, se podal k mestnemu županu gosp. dr. Costa-tu in ga prosil, naj mu bode zavétnik (protektor). Gospod župan je radovoljen sprejel zavetništvo.

— Muzejno društvo ima 13. dne t. m. véliki zbor, da sklène o prihodnjih družbenih pravilih.

— Iz cerkveno-ukaznega lista, v katerem prečastiti ljubljanski knezoškof svoji duhovščini v latinskem jeziku priporočajo slovenko matico, posnamemo sklep tega priporočila, ki se tako-le glasi: „Vstanovila se je v naši domovini družba, ki si je postavila namen, z združenimi močmi pospeševati domače slovstvo. Prizadevanje vse hvale vredno! Ta družba, ki se po domače imenuje „Matica“, naj bi po izgledu bučelske matice v sebi zbrala vse, ki letajo po znanstvenem polji ter si nabirajo sladki med prave modrosti. O priliki, ko Vam pošiljam „povabilo“ k pristopu, za svojo dolžnost spoznamo, vas opomniti temelja, na katerem smo sezidani in moramo rasti kakor živi kamni — v svet tempelj Božji. Duhovni moramo biti svetu luč, ki mu razsvetljuje pot v življenje, ne pa da bi mu ga temnila v pogubljenje. Ljudstvo, nam v skrb izročeno, trdno drži se katoliške vere; to tedaj krepčati, pojasnovati in čedalje globokejše vtiskovati mu je naša dolžnost. V vsaki družbi, ki si je postavila namen, da pospešuje slovstvo domače, pred vsem skrbimo, da škode ne trpi katoliška vera. Lepo in spodobno je, da se dušni pastirji odlikujejo v slovstvu, in da stojé na čelu učenjakov; al najviše pravilo, ki ga ne smejo prestopiti, bodi jim vselej katoliška njih vera. Oni, ki so na čelu ustanovljajoči se „Matici“, s podpisi svojih imen pričajo, da spoštujejo sveto katoliško vero, kateri so Slovenci iz srca vdani; oni spoznavajo, da bode „Matici“ sveto pravilo, v izdanih knjigah nikdar ne žaliti katoliške vere. Kakor je med njimi, ki slovijo v slovenskem slovstvu, do sedaj največ duhovščine, ravno tako se nadjamo, da se bode duhovščina tudi vprihodnje vdeleževala nove družbe ter ji pospeševala namen. Vsak tedaj, ki spozná, kako velik upljiv da dandanašnji ima slovstvo v nraavnem človeškem življenji, mora želeti, da se veselo razcveta „Matičina družba“ in da hvalevrednemu pričetku sledi tudi vesel napredek.“

— Petek — 1. dan t. m. — je bilo najdeno truplo ranjcega križanskega duhovna gosp. Ad. Bitterman-a v Ljubljani pri Udmatu le nekoliko korakov niže, kakor se mu je 22. sept. pripetila nesreča. Saboto popoldne bil je njegov pokop pri sv. Krištofu precej po sodnijski preiskavi, pri kateri so našli, da je po naključbi padel v vodo; na to kaže zlasti vdarec na glavi, s krvjo zaseden, ktereja je v vodo padši ob skali dobil.

— Komaj je nekoliko potihnila kuga v kočevskih krajih in v okolici ljubljanski, kar se prikaže na Vrhovem in v Boštanji; zopet so nesrečni kozli krivi, ki so jih skrivé prignali iz Hrvaškega v Boštanj. Ne spominjamo se še tako hudobne pošasti, kakor je ona bila, ki je zgrabila goveda gospodarja Klembasa na Vrhovem; vseh 16 glav je zbolelo in menda bi bilo vseh 16 tudi poginilo, ako bi ne bila komisija še ostale bolne pobiti dala, da se kužnina hitro iz poti spravi. Grozno je bilo viditi v hlevu čvetero živinčet že mrtvih na tleh, troje pa stokati v smrtnih težavah! V saboto ni bilo nobene bolne živine več niti na Vrhovem niti v Boštanji (komisija je vse iz poti spravila), ako se pozneje, zlasti v Boštanji, ni prikazala nikodar drugej.

— V zdravilnem poslu blizo hrvaške meje je preteklo saboto tudi vrednik „Novic“ krenil v Zagreb, da vidi gospodarsko-obrtnijsko izložbo. Nosil bi le vodo v Savo, ako bi hotel še nove hvale dodajati onemu, kar je pisal naš list že o tej izložbi, ki že mnogo tednov

po vsej pravici obrača pozornost na-se. Rečemo tedaj le ob kratkem to, da tri reči so si ugodno segle v roke, da so izgotovile tako sjajni vspeh: velikansko poslopje, vse pripravno za tako razstavo, — obilost lepih pridelkov zemljišnih, s katerimi je obdarovana krasna trojedina kraljevina, in pa zanimivih obrtnijskih izdelkov, — vrh tega pa še sprevidnost in marljivost izložbinega odbora, ki je vse tako ukusno razpotožil na svoje mesto. Ta trójica je združeni faktor izvrstne izložbe; izvrstne pravimo, ker dosihmal ni še nobena avstrijska dežela sama za se, po svoji lastni moči, svetu pokazala take razstave. Radujemo se tedaj tudi mi s svojimi sorodnjaki na jugu, da jim je obveljalo kazati svetu lepe proizvode slavenskega uma in dlana. Da je med tolikim številom izloženega blaga kaka stvar vmes manjše vrednosti, kdo bode to grajal o napravi, ktere cilj je bil, da svetu pokaže od velikega do malega vse, kar se nahaja v narodu. Ker pa so v izložbo bile pripuščene tudi poljske orodja in mašine družih dežel, je našemu g. Škale-tu zdaj bilo toliko bolj žal, da letošnji ogenj v kovačnici ljubljanske gospodarske družbe mu je uničil svoj namen, po katerem bi bil tudi on poslal v izložbo marsiktero poljsko orodje. Naposled dostavljamo še to na pamet drugim izložbam, da hvale vredna je bila misel odborova, da je z izložbo združil loterijo, ker iz skupljenih 15.000 gld. je nakupil mnogo razstavljenega blaga, ktero se bode srečkalo 15. dne t. m. S tem se doseže dvoje: izložniki so razprodali mnogo svojega blaga, in lastniki srečk prejmejo za 5 gold. marsiktero dragoceno stvar. Tako bo zadovoljnih ljudi mnogo, ki se bojo radostni spominjali Zagreba vés čas svojega življenja, kakor ga bode vedno v milem spominu obdržal pisatelj teh vrstic.

— 2. dne t. m. je bilo vse živahno v sokolovem društvu; obhajala se je prva obletnica narodnega tega društva. Bilo je na obrazih mladih telovadcev veselje očitno, in slovansko srce se je radovalo, da mu je bila priložnost dana, pokazati svetu napredek prvega leta. Dopoldne ob 10. uri dospejo tudi telovadci iz Kranja v lični sokolovski obleki; naši sokolovci jim grejo do Šiške naproti, in jih spremijo v mesto. Popoldne okoli 3. ure so se začele produkcije na poletni telovadnici sokolovi, ki je bila vsa polna gledavcev. Produkcija je sledila za produkcijo po programu, ki je bil odločen in c. kr. topničarska godba je igrala. Prve so bile „proste vaje“ pod vodstvom g. učitelja Mandiča, katerih so se udeležili vsi sokolovci. Potem se je društvo na dvoje delilo: en del, kteremu je vodnik bil gosp. pred-sokol Coloreto, je na bradlah, drugi pa, pod vodstvom g. predsokolov Drašler-a in Kobler-a, je na drogu skazoval svoje umetnosti z občno pohvalo. Po končanih teh vajah stopi v sredo praznega prostora g. Val. Vidic, in kaže svojo veliko moč in nenavadno gibčnost s tem, da je krogle metal kot igračo in železne uteže od pol centa do celega centa vzdigoval tako lahko, kot da bi bile peresa. Potem 15 sokolovcev, na čelu svojega učitelja Mandiča, stopi pred „konja“ in dovršijo svojo nalogo z največo izurjenostjo. Sedaj se pričnó posamesne vaje sokolovcev naših in gosp. Heidenberger-a, akademičnega predtelovadca iz Gradca, ki se jim je pridružil ko prijazen gost. Vse, kar se je zdaj delalo, izbudilo je navdušeno pohvalo in to toliko bolj, ker mlado društvo se je obnašalo tako, da se po vsej pravici more prištevati onim, ktere delajo že mnogo let. Da se je vsak zavzel nad tem delovanjem in da je nazoča množica svojo zadovoljnost s živim ploskanjem skazovala, razume se samo po sebi. Še bolj so se pa gledavci zavzeli, ko se začne 6. nastop občnega telovanja in 12 sokolovcev pod vodstvom g. Franc Vidica napravi piramide in alegorične podobe tako izvrstno estetično in ukusno, da se

lahko v vsakem javnem gledišču kot umetniki predstavljajo. Brez pomote se je vrstila podoba za podobo; komaj je oko moglo nagledati se, komaj je duh zapadel alegorijo, že je razpadla, pa druga na prejšnje mesto stopila. Konečno so napravili sokolovci veliki pregled (tableau) na vseh orodjih tako zanimiv in izvrsten, kot vse drugo, kar so delali danes. „Lepo! vrlo lepo! izvrstno lepo!“ — to je bila soglasna kritika vsacega, kdorkoli je bil pričujoč. — Drugi del obletnice pa se je obhajal zvečer v čitavnični dvorani z onim telovadstvom, ki ga vsak pozna pod imenom „ples.“ Čitavnični odbor je radovoljen prepustil „Sokolu“ za to veselico svojo dvorano, ktera je bila po navodu g. Geka prav ukusno okinčana. Ob 1/2 9. uri pred plesom je sokolov odbor izročil lepo narisani častni diplom gori imenovanemu gosp. Heidenberg-u, kateri je s svojo umetnostjo poveljal današnjo veselico. Da je pri plesu radosti bilo obilo, ni treba še posebno razkladati; saj so preprijazne čitavniške zabave vsakemu znane. Omeniti pa moramo še, da je med plesom telegram petujške čitavnice došel, kateri je bil ravno tako navdušeno sprejet kakor pozdrav kranjske čitavnice in ipavskih sokolovcev, ki ga je zbranemu društvu naznanil gosp. načelnik. Mi pa sklepamo ta popis s živo željo, naj bi ljubezen do telovadstva bolj in bolj segla v mili naš narod! Zanamci naši bodo vrlemu „Sokolu“, pričetniku telovadstva na zemlji slovenski, gotovo hvaležni.

— Včeraj zvečer je prvi del našega domačega c. k. polka odrinil v Pulj (Pola); drugi del gré 8. tega meseca.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Polajšave, ktere od leta 1860 veljajo pri naberanju novincev (rekrutov), bodo veljale tudi letos; po tem takem je začasno osvoboden od vojaščine edini sin, ako je oče 60 let star, — ako je mati vdova in mora sin za-njo skrbeti; osvobodeni so najstarejši sinovi, ako se dokaže, da jih njih stariši ali njih bratje ali sestre za svoje vzdržanje domá potrebujejo pri roko-delstvu ali kmetijstvu; učitelji in učenci z izvrstnim napredkom se bojo, kakor dozda, oprostevati. — Ker je počil glas, da se utegne dunajsko mesto obzidati (s taborom obdati), se je mestni odbor zoper to oglasil. Ako žuga sovražnik, take mestne trdnjave malo pomorejo, kakor se je to vidilo pri Piačenci leta 1859. — Obravnave za kupčijsko zvezo med avstrijsko in prusko vlado so se popolnoma razbile; pruska vlada noče vstreči naši in drži s francozko. — Kakor se kaže, tudi ne bo pravega kruha iz danske moke. Danska vlada se čedalje bolj vpira na rusko, s katero stopi zdaj v tesno zavezo, ker ruski carevič in naslednik ruskega prestola Nikolaj se bo poročil s kraljevno dansko Dagmaro; pruska vlada pa tudi svoje namere ima. — Da se cesar Napoleon snide z ruskim carom in pruskim kraljem v Baden-Badenu, je menda gotovo. Vse to pa nekako kaže, da so si ti trije vladarji čedalje prijazniši. — Luka Vukalović, preganjan od turkov, je pobegnul s svojim bratom in sinom in Luka Petrovič ž njim v gozde Belogorske. — Presvitli cesar so ukazali ministrom, naj pozvejo vse na drobno, kako bi se dali državni stroški zmanjšati, ker ne s tem, da se le na večji dohodke gleda, ampak da se stroški zmanjšajo, se denarstveni stan zboljšati more. — 3. dne tega meseca ste se odprle na Dunaji dve realne gimnazije, ki ju je ustanovilo mesto na svoje stroške. Ščasoma se utegnejo vse realke prestrojiti v realne gimnazije. — Lansko leto se je na vseh železnicah

našega cesarstva pripetilo 62 nesreč, po kterih je 72 oseb smrt storilo, 56 pa poškodvanih bilo. Ako se pomisli, da se je preteklo leto okoli 13 milijonov ljudi peljalo po železnicah, je to pač malo v primeri z nesrečami na navadnih vozovih. — 26. septembra se je pričel dalmatinski deželni zbor; poslancev je bilo v prvi seji pričujočih 34. Vse je radovedno, kako se bode sukal novi zbor. — Zaspanost, ki je vladala že dolgo časa na političnem svetu, je predramila pogodba, ki jo je 15. sept. francozka vlada sklenila z laško; po vseh časnikih nosi zdaj zvonec 15. september. Misli o tej pogodbi so različne v različnih časnikih; nekteri sklepajo tako, nekteri tako; da je malo prijazna Avstrii in Rimu, se vidi že iz tega, da se je vse natihoma osnovalo. Ako je res, da cesar Napoleon hoče na posodo vzeti 500 milijonov, ni to veselo znamenje mirni prihodnosti. Papeževa vlada, kakor minister Antonelli pravi, bode čakala, kaj bode dalje; avstrijska vlada še ni svojega mnenja izgovorila. Ker veliko veliko Lahov ni veselo francozke pogodbe, je čudno to, da je Garialdi ž njo zadovoljen. — Državni zbor v Turinu je odložen do 24. dne t. m., da se novo ministerstvo popolnoma ustanovi. — Naj še omenimo to, da dva pagana (ajda) živita v našem cesarstvu; oba sta se rodila od ciganskih starišev v Galiciji, in podoba je po takem, da jih je še več, zakaj cigani imajo tako naturo, da se vejo nakloniti vsakoršni veri, a nedržé se nobene.

Dnarni zapisnik Matičini.

Prenesek iz 31. lista „Novic“	6143 gold. 96 kr.
Gospod Anton Grašič, dekan v Trnovem, kot ustanovnik obligacijo za 50 gld., in dodá gotovine 10 gld. 38 kr.	60 gold. 38 kr.
„ Škender Ličan, trgovec v Bistrici, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Brinšek Janez, trgovec v Trnovem, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Mali Ignaci, kaplan pri Devici Marii v Polji za letni donesek	2 „ — „
„ Levstik France za letni donesek	2 „ — „
Sledeči gospodje v Gorici pristopijo in so poslali po gosp. prof. Andreju Marušiču:	
Gospod Winkler Andrej, deželni odbornik	10 „ — „
„ Schweiger Juri, c. k. policijski komisar	10 „ — „
„ Šolar Janez, c. k. gimnazijski profesor	10 „ — „
„ Bensa Štefan, nadškofijski kancelar in konzistorialni svetovavec	10 „ — „
„ Marušič Andrej, c. k. profesor verstva na gimnazii	10 „ — „
„ Kafol Štefan, nadškofov tajnik in cerkveni računar za letni donesek	2 „ — „
Sledeči gospodje v Kranji pristopijo in so poslali po gosp. Drag. Šavniku:	
Gospod dr. Drag. Bleiweis, zdravnik v Kranji	10 „ — „
„ Konrad Pleiweis, trgovec v Kranji	10 „ — „
„ Ros Matevž, trgovec v Kranji	10 „ — „
„ Pirc Matevž, „ „	10 „ — „
„ Šavnik Dragotin, lekar v Kranji	10 „ — „
„ Cebin Peter, učitelj v Kranji za letni donesek	2 „ — „
Gospodičina Malica Gregorač-eva v Kranji za letni donesek	2 „ — „
Gospod Pec Dragotin, c. k. uradnik v Kranji za letni donesek	2 „ — „
„ Sajè Janez, učitelj v Predosljih, za letni donesek	2 „ — „
Čitavnica ljubljanska pristopi kot ustanovnica	20 „ — „
Gospod dr. Jan. Bleiweis, predsednik ljubljanske čitavnice kot ustanovnik gotovega denarja	100 „ — „

Skupaj 6460 gold. 34 kr.

V Ljubljani 4. oktobra 1864.

Dr. Jer. Zupanec.